

چه باید کرد!

«منطق موقعیت» یا «روزنه‌گشایی»؟

علی ربیعی

جامعه‌شناس و سختگوی دولت روحانی

شرایط موجود کشور به گونه‌ای است که اصولاً تمهیدی برانگیزنده از سوی گروه‌هایی که قدرت و دولت را در دست دارند برای مشارکت مردم در انتخابات اندیشیده نشده است. حال، این سوال مطرح می‌شود که اصلاح‌طلبان، روشنفکران وخبگان اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در قبال آینده ایران چه باید بکنند؟ یا توجه به این امر که معتقدبه جریان‌های برانداز و خشونت‌گرا نیز نیستند، این سوال مهم پدیدمی آید که کدام رویکرد باید برای کنش اتخاذ گردد؟

سه رویکرد عمده در پیش‌رو قرار دارد:

رویکرد اول: براساس یک نظریه انفعالی، برخی معتقدند بگذاردند آن چنان پیش روند که خود به زمین بخورند یا رهایشان کنیند تا در رهاشدگی شان یک وضعیت جدید نامعلوم پیش آید. در این رویکرد به این سوالات که در آینده چه پیش خواهد آمد؟ آیا گشایشی اتفاق خواهد افتاد؟ آیا وضعیت بهتری پیش خواهد آمد؟ پاسخی داده نمی‌شود.

در رویکرد دوم: کنش معنادار خود در طیفی از عدم تحریم به همراه عدم مشارکت در این دوره انتخابات، مشارکت و رای اعتراضی (رای اعتراضی نیز در طیفی از دادن شکلی از رای بانماد مثل رای سفید و در آن سوی طیف، رای به مخالفین وضع موجود و…) تعریف می‌شود.

رویکرد سوم: رویکرد روزنه‌یابی و روزنه‌گشایی است. در تبیین این رویکرد بیان می‌شود نباید جامعه بیش از این دچار ضعف و فرسودگی شود. حرکت انفعالی ما، سبب تداوم و چهسا خراب‌تر شدن وضع موجود می‌شود.

بنابراین، روزنه‌یابی در حقیقت یافتن راهکار در بن‌بست‌های عملی است که بخشی از حاکمیت ایجاد کرده و موجب بن‌بست‌های نظری شده است.

فکر می‌کنم کنش‌های اخیر برای روزنه‌یابی در واقع تلاشی برای عبور مسالمت‌آمیز و ایجاد روزنه‌هایی است تا به‌طور کلی صندوق از عرصه سیاسی و اجتماعی کشور به عقب رانده نشود و دستاورد منحصر بفرد صندوق انتخابات که حتی بی ارزش خواندن آن نیز به نوعی اقتدارگرایی منجر خواهد شد، از بین نرود. در شرایطی که فاصله‌بین حاکمیت و جامعه زیاد می‌شود، سرمایه

از میان پنجره

مشروعیت‌زدایی و پیامدهای آن برای ایران؟

مهرداد احمدی شیخانی

روزنامه‌نگار

یکی از موضوعاتی که بر برخی در این چندساله بسیار بر آن تأکید کرده‌اند و در ایام انتخابات هم بسیار به آن اشاره می‌کنند، مسئله مشروعیت‌زدایی از حاکمیت، از طریق عدم مشارکت در انتخابات است. من بر آن گمانم که برعکس بسیاری از کسانی که به معنا و پیامدهای مشروعیت‌زدایی توجه لازم را ندارند، هستند کسانی که اتفاقاً به مفهوم و پیامدهای این موضوع واقفند. اما برای اینکه بدانیم ماجرا چیست، لازم است به نکاتی اشاره کنم. مشروعیت یک مفهوم حقوقی است و قطعاً بهتر بود که حقوقدان‌ها به این موضوع ورود می‌کردند، ولی با وجودی که از چند حقوقدان خواستیم که با توجه به آنکه در این ایام بسیار از لفظ مشروعیت‌زدایی از حکومت در اینجاو آنجا سخن گفته می‌شود، در مورد آن اظهارنظر کنند، متأسفانه جز سکوت جوابی عایدم نشد، بنابراین در حد مقدرات به منابعی رجوع کردم تا بلکه اهمیت آن را در این یادداشت روشن کنم. در معنای لغوی، مشروعیت به معنای «قانونی بودن» است و در مقابل، آنچه که مشروع نیست، قانونی هم نیست. مثلاً طبق قانون، وقتی فردی فوت می‌کند، فرزندان مشروع آن فرد، از دارایی او ارث می‌برند. در امر حکومت هم، مشروعیت حکومت، برای آن حقوق قانونی ایجاد می‌کند. اما این حقوق قانونی برای یک حکومت، کجا کاربرد دارد؟ واقعیت این است که کاربرد اصلی مشروعیت یک حکومت در مناسبات بین‌المللی است. مثلاً می‌توان به آنچه امروز در افغانستان و یمن می‌گذرد اشاره کرد. در افغانستان، که امروز حکومت طالبان برقرار است و خود را با نام «امارت اسلامی افغانستان» معرفی می‌کند، تقریباً بر تمام حوزه جغرافیایی این کشور تسلط دارد و مخالفت معناداری هم در داخل این جغرافیای سیاسی، در مقابل این حکومت دیده نمی‌شود و تقریباً، تبعیت مردم این کشور را از این امارت اسلامی شاهدیم، اما در مقابل، در خارج از مرزهای آن، هنوز این حاکمیت صاحب مشروعیت نشده‌وبرای همین است که کرسی افغانستان در مجامع بین‌المللی و به‌خصوص در «سازمان ملل» خالی است. یمن نیز چنین وضعیتی دارد، یعنی با اینکه تقریباً حوثی‌ها بر این کشور کنترل دارند، اما این کنترل در خارج از مرزهای آن به رسمیت شناخته‌نشده و مشروعیت بین‌المللی نیافته و آنکه در سازمان ملل و دیگر مجامع بین‌المللی، به‌عنوان دولت مشروع یمن شناخته می‌شود، دولت «عبدربه منصور هادی» است، در حالی‌که این دولت نزدیک به ۱۰ سال

اجتماعی کاهش جدی می‌یابد و از قوام دولت-ملت کاسته می‌شود، پایایی جامعه، نه به دستورالعمل‌های دولتی که به ژرم‌ها و نهادهای باقی‌مانده حداقلی وابسته است. هم‌چنان‌که اکنون بیش از هر چیز این نهاد بازار و روابط مبتنی بر نفع‌جویی فردی است که روابط اجتماعی را در کف جامعه شکل می‌دهد.

فروریزختن این دسته از نهادهای پایه به معنای «رواندایی» شدن جامعه (جنگ داخلی در ۱۹۹۴) خواهد بود. از دیگر نهادهای پایه، که هم در شرایط حداقلی و هم در شرایط حداکثری دارای ظرفیت رجوع بالایی است، صندوق رأی است؛ به همین دلیل نیز از نهادهایی است که فراتر از حکومت‌ها بوده است.

ما می‌توانیم به‌طور مثال کار کردن یا ارزی مانند دلار را قبول نداشته باشیم، اما نمی‌توانیم نهادی به نام پول را کنار بگذاریم. می‌توانیم به نوع برگزاری انتخابات و چار‌چوب‌های فعلی آن معترض بوده و آن را منجر به خیر ندانیم. اما همواره در نظر داشته باشیم که همین نهاد انتخابات است که در بدترین شرایط نیز می‌تواند محل رجوع جامعه برای هرگونه تصمیم‌گیری جمعی باشد. ارزیابی من از رویکرد دوم و سوم آن است که نباید گذاشت نهادهای برساخته جامعه، مانند انتخابات که از مشروطه شکل گرفته و حاصل بلوغ ملی است را به راحتی و نپنهاد.

به این ترتیب، شاید بتوان گفت که با عبور از براندازان، در یک سوی طیف، کسانی هستند که رویکرد دوم را به دلیل اهمیت «کنش درمنطق موقعیت»فعلی توصیه‌می‌کنندبدین‌معنا که همه این افراد ضمن تأکید بر اصالت صندوق و انتخابات در مورد «شیوه برگزاری» معترض هستند؛ و در سوی دیگر، افرادی که به حفظ و توسعه نهادهای پایه‌به‌عنوان داشته‌های ملی و روزنه‌گشایی مبتنی بر آن هاوزن بیشتری می‌دهند.

با عنایت به طیف گشاده‌ی دیدگاه‌های موجود، مسئله مهمی که در پیش‌رو قرار گرفته، حفظ انسجام کلی اصلاح‌طلبان است که به نظر من، جبهه تشکیل شده به‌رغم تفههایی که وارد می‌شود، سرمایه‌ای برای آن و تداوم اصلاح‌طلبی است. من معتقدم بر خلاف بیماری خالص‌گرایی رایج‌شده در میان اصلاح‌طلبان، تکثرگرایی با حفظ وحدت مسیری اجتناب‌ناپذیر است. واقعیت این است که در سطح کنش‌گران اصلاح‌طلب، حامیان جدی برای رویکردهای دوم و سوم را شاهد هستیم که از قضا همه آنها بر مقوله خشونت‌پرهیزی و گفت‌وگو، تأکید قابل اعتنا دارند.

به نظر می‌آید همه این‌مباحث نشان‌دهنده علاقه‌مندی اصلاح‌طلبان به ایران و آینده آن و پویایی نظری برای انتخاب بهترین مسیر جهت تغییرات برای توسعه و سرنوشت امروز و فردای ایران است.

۲

تیتریک

HEADLINE ONE

علی مطهری در نشست خبری با تأکید بر بازگشت مجلس به جایگاه قانونی:

اعتراض دارید

به «صدای ملت» رای دهید

گروه خبر: با نزدیک‌تر شدن به انتخابات مجلس در یازدهم اسفند، تحکرات انتخاباتی نیز افزایش پیدا کرده است. جبهه اصلاحات ایران موضع خود را در قبال این انتخابات مشخص کرده است و اصول‌گرایان نیز همچنان درگیری‌های داخلی خود را دارند. تاکنون حداقل چهار لیست از سوی جناح راست منتشر شده و به‌رغم اینکه تلاش‌های زیادی برای ایجاد وحدت داشته‌اند، حواشی رقابت‌ها و تخریب‌های درون‌گروهی بر اصل‌ماجرای فعالیت‌های انتخاباتی شان غلبه کرده است. در این میان، علی مطهری در صدر فهرستی قرار گرفت که به گفته او ترکیبی از اصلاح‌طلبان، اعتدال‌گرایان و اصول‌گرایان بوده که به‌صورت مستقل در انتخابات شرکت کرده است. علی مطهری، استاد فلسفه دانشگاه تهران، نماینده ادوار مجلس شورای اسلامی و نایب‌رئیس مجلس دهم است.

به گزارش خبرنگار هم‌میهن، صبح روز گذشته، علی مطهری در نشست خبری که خبرگزاری اصرای گل تسنیم با حضور خبرنگاران رسانه‌های داخلی و خارجی برگزار کرد، حاضر شد و به سوالات اهالی رسانه پاسخ داد. مسائلی مثل حجاب، فیلترینگ، رفع تحریم‌ها، مشارکت انتخاباتی و کاهش اعتماد عمومی به ساختار سیاسی از جمله مسائلی بود که در این نشست خبری مورد توجه قرار گرفت.

▼ «صدای ملت» لیست اصلاح‌طلب و اصول‌گرا نیست

نماینده ادوار مجلس درباره انتساب «صدای ملت» به جریان اصلاحات، گفت: «صدای ملت یک فهرست مستقل است و وابستگی به گروه‌های اصلاح‌طلب و اصولگرا ندارد. البته در این لیست از جریان اصولگرا، اصلاح‌طلب و مستقل حضور دارند. برای بستن این لیست با هیچ فرد و جریانی مشورت نکردیم و درخواست حمایت هم نداشتیم. ما برای جلب حمایت با هیچ‌کس مذاکره نکردیم؛ اما اجزایی مثل اعتدال و توسعه، ندای ایرانیان، اعتماد ملی و کارگزاران بیابانه دادند و از لیست «صدای ملت» حمایت کردند. برخی دیگر هم که منع قانونی داشتند، به‌صورت شفاهی اعلام حمایت کردند. درباره حمایت‌ما از لیستی در خصوص مجلس خبرگان هم باید بگویم که از لیست جامعه‌روحانیت مبارز در آستان حمایت می‌کنیم چون آن را معتدل‌تر می‌دانیم.»
مطهری اضافه کرد: «اینکه برخی می‌گویند گروه‌های اصلاح‌طلب اعضای لیست «صدای ملت» را تهدید کرده‌اند، من چیزی در این باره شنیده‌ام. گروه‌هایی که از لیست ما حمایت کردند، خودشان هیچ فهرستی نداشتند. هیچ انترافی انجام نشده است و این احزاب بر خلاف تصمیم جبهه اصلاحات، عمل نکردند.»

▼ حجاب مسئله اصلی کشور نیست

علی مطهری درباره مسائل مطرح‌شده راجع به حجاب گفت: «درباره موضوع حجاب باید گفت شوراهای عالی در این خصوص قانونگذار نیستند. هرگونه قانون در باره فضای مجازی هم باید توسط مجلس که نمایندگان مردم در آنجا حضور دارند، وضع شود. حجاب مسئله اصلی کشور ما نیست و اغلب مردم کشور پوشش اسلامی را رعایت می‌کنند. موضوع حجاب نیاز به قانون ندارد و به ایمان و اعتقاد مردم مربوط است. در قانون هم به رعایت پوشش اسلامی اشاره شده است. وارد جزئیات شدن درباره حجاب اصلاً به صلاح نیست و طرحی که در مجلس برای حجاب ایجاد شده، اصلاً کارایی لازم را ندارد و حتماً نیاز به

▼ آنطور که سازمان هواشناسی اعلام کرده با وجود استمرار فعالیت سامانه بارشی سرد در کشور هشدار زرد رنگ (بودن پدیده‌ای جوی که ممکن است

اختلالی در سفرها و انجام کارهای روزمره ایجاد کند) همچنان وجود دارد. امروز (سه‌شنبه ۸ اسفندماه) در خراسان رضوی، خراسان جنوبی، کردستان، سیستان و بلوچستان، یزد، کرمان، اصفهان، چهارمحال و بختیاری، همدان، مرکزی، شمال شرق خوزستان، لرستان، کردستان، زنجان، قزوین، البرز، قم، تهران، گیلان، مازندران و ارتفاعات استان‌های سمنان و گلستان بارش برف

پیش‌بینی می‌شود. ضمن آنکه این شرایط جوی چهارشنبه (۹ اسفندماه) در گیلان، مازندران، گلستان، زنجان، قزوین، البرز، تهران، قم، کرمانشا، کردستان، لرستان، همدان، مرکزی، اصفهان، چهارمحال وبختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، شمال و شرق خوزستان، جنوب بوشهر، فارس، یزد، کرمان، هرمزگان، سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، غرب و شمال سمنان، پنج‌شنبه (۱۰ اسفندماه) در شرق گیلان، مازندران، گلستان، خراسان شمالی، خراسان رضوی، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، هرمزگان، کرمان، یزد، اصفهان، نیمه‌شمالی فارس، چهارمحال وبختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، شرق خوزستان، لرستان، مرکزی، قم و ارتفاعات استان‌های قزوین، البرز، تهران و سمنان و جمعه (۱۱ اسفندماه) در شرق مازندران، گلستان، خراسان شمالی، خراسان رضوی، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، کرمان، نیمه شرقی هرمزگان و ارتفاعات شرقی سمنان دور از انتظار نیست.

▼ بارش بیش از یک متری برف در شمال کشور و وقوع بهمن

بلندای برف در ارتفاعات مازندران به یک متر هم رسیده است. این موضوع را احمد اسدی، معاون توسعه و پیش‌بینی اداره کل هواشناسی مازندران اعلام و تأکید کرد: «بارش برف در آلاشت و کلاردشت نزدیک به یک متر رسید. در روزهای سه‌شنبه (امروز) و چهارشنبه (فردا)، آسمان استان نیمه‌ابری تا ابری با بارش پراکنده و در میان‌بند و ارتفاعات مه‌آلود با بارش پراکنده بر ف پیش‌بینی می‌شود. ابری با بارندگی، در میان‌بند و ارتفاعات مه‌آلود با بارش برف، کاهش نسبی دما و وزش باد، از اواخر پنجشنبه‌شب از سمت غرب استان با کاهش ناپایداری همراه خواهد بود. در روزهای جمعه و شنبه ۱۱ و ۱۲ اسفند، آسمان استان صاف تا نیمه ابری همراه با افزایش تدریجی دما پیش‌بینی می‌شود.»
همچنین محمدرضا

اصلاح دارد. موضوع حجاب با محرومیت و جریمه، پیش نمی‌رود. ما باید جامعه

را به حالت طبیعی خود برگردانیم و برخی از بی‌حجابی‌ها به خاطر لجاجت و اعتراض به شرایط است. اگر جامعه به حالت طبیعی برگردد، این موارد هم حل خواهد شد.»

گزارش یک

اصلاح دارد. موضوع حجاب با محرومیت و جریمه، پیش نمی‌رود. ما باید جامعه را به حالت طبیعی خود برگردانیم و برخی از بی‌حجابی‌ها به خاطر لجاجت و اعتراض به شرایط است. اگر جامعه به حالت طبیعی برگردد، این موارد هم حل خواهد شد.»

▼ مخالف فیلترینگ هستیم

با توجه به افزایش فیلترینگ طی سال‌های گذشته و البته مصوبه جدید شورایعالی فضای مجازی که بحث استفاده از ابزارهای دور زدن محدودیت‌ها را مجدداً داغ کرد، یکی از خبرنگاران حاضر در این جلسه سوال خود را به این مسئله اختصاص داد. نماینده ادوار مجلس در پاسخ به این پرسش، گفت: «فیلترینگ شبکه‌های اجتماعی توصیه‌درستی ندارد و ما به‌عنوان صدای ملت مخالف فیلترینگ هستیم. هرگونه تصمیم‌گیری درباره مسائل فضای مجازی باید توسط مجلس گرفته شود. شوراهای خارج از مجلس حق قانون‌گذاری ندارند و صرفاً می‌توانند سیاست‌گذار باشند. شورایعالی فضای مجازی و شورایعالی انقلاب فرهنگی باید سیاست‌گذار باشند و رهبر انقلاب هم در دیدار اعضای کمیسیون فرهنگی مجلس هفتم گفته بودند که شورایعالی انقلاب فرهنگی سیاست‌گذار و مجلس هم قانون‌گذار است.»

▼ لزوم ایجاد توازن در سیاست خارجی

استاد دانشگاه تهران با اشاره به مشکلات ایجادشده در عرصه سیاست خارجی کشور، گفت: «باید توازنی میان شرق و غرب ایجاد کنیم. در چند سال

پزشکیان در مناظره انتخاباتی:

سیستم بدون رانت و خطا ایجاد نکردیم

مسعود پزشکیان، نماینده ادوار مجلس روز شنبه با حضور در دانشگاه تبریز، در یک میزگرد انتخاباتی با حضور دو نفر از کاندیداهای دیگر حوزه انتخابیه تبریز، آذرشهر و اسکو حاضر شد. این میزگرد انتخاباتی که از سوی جامعه اسلامی دانشجویان برگزار می‌شد، در پایان برنامه برای دفاعی به تشنج کشیده شد. میزگرد روز شنبه با حضور مسعود پزشکیان، علی جعفری آذر و جواد عبادی برگزار شد. نامزدهای انتخابات مجلس در بخش اول این برنامه به بیان صحبت‌های خود پرداختند و در بخش دوم نیز پاسخگوی سوالات حاضران بودند.

▼ مشکل با شعار حل نمی‌شود

پزشکیان که صحبت‌هایش با اختلال برخی از حاضران در این نشست همراه بود، به مسائلی مانند مشکلات زیرساختی و نیروی انسانی در آذربایجان شرقی، کاستی‌های کلان و مسیر پیش روی کشور پرداخت. به گزارش ایسنا، پزشکیان گفت: در بحث‌های علمی و مدیریتی باید خود

ادامه از صفحه اول

حق‌بین، مدیرکل مدیریت بحران گیلان اعلام کرد: «در شهرستان رشت ۵۰ سانت برف باریده و در ارتفاعات شاهد بارش ۱۲۰ تا ۱۳۰ سانتی‌متر برف هستیم.»
اسدالله عباسی، استاندار گیلان نیز با اشاره به اینکه در برخی از نقاط این استان هم برف به یک متر رسیده است، اعلام کرد: «برخی از راه‌های این استان مسدود شده بود اما راه‌های اصلی بازگشایی شده و راه‌های فرعی همچنان در حال بازگشایی هستند. محور رشت - امامزاده هاشم امکان تردد وجود دارد. در منطقه سروان - رشت به دلیل آسیب دیدن ترانس دچل قطعی برقی هستیم که در حال رفع است.»
البته به‌علت بارش سنگین برف، مسیر دسترسی به ۶۰ روستای بخش مرکزی و پنج روستای بخش زیراب مسدود شد و محمدمهدی قلی‌زاده، بخشدار بخش مرکزی سوادکوه در تشریح شرایط سوادکوه گفت: «محور اصلی ازتمهر تا گدوک، محورهای «محمدآباد»، «فلورده» و «ولویی» و همچنین محور «تنگه سرخ‌آباد» واقع در بخش مرکزی هستند که در حال بازگشایی آن هستیم و مسیر دسترسی ۲۰ روستا رفع انسداد شد.»
کوروش روشن، رئیس اداره حمل‌ونقل و راهداری بخش لاریجان شهرستان آمل از وقوع چهار ریزش بهمن در مسیر ارتباطی جاده هراز خبر داده و اعلام کرد که این بهمن‌ها باعث بسته شدن مقطعی این جاده شد. سرگرد محمد احمدی، فرمانده پلیس راه کندون نیز از وقوع بهمن در چالوس - محدوده ولی‌آباد - خبر داده و گفت: «جاده چالوس تا اطلاع ثانوی برای ایمن‌سازی و پاکسازی روز سه‌مسدود خواهد بود.»

▼ راه دسترسی ۱۴۵ روستای لرستان مسدود شد

این بارش‌ها در استان لرستان مانند همیشه مشکلات عدیده‌ای در پی داشت. مهدی یازوکی، مدیرکل مدیریت بحران لرستان از انسداد راه دسترسی ۱۴۵ روستا در استان خبر داده و گفت: «به دلیل بارش برف طی ۲۴ ساعت گذشته راه دسترسی ۹۰ روستای الیگودرز، ۴۰ روستا در ازنا و ۱۵ روستای بروجرد بسته شده است. همچنین راه ارتباطی در گردنه‌های گله‌بادوش، آبشار و امامزاده الیگودرز نیز مسدود شده است. در حال حاضر مابقی راه‌های مواصلاتی استان لرستان باز و تردد در آنها برقرار است.»
جاری شدن سیل در استان سیستان و بلوچستان باعث بسته شدن مسیر ۲۷۰ روستا شد. مجیب حسینی، فرماندار نیکشهر، در این مورد اعلام کرد، خسارت زیادی به واحدهای مسکونی و تاسیسات عمومی و اراضی کشاورزی واقع شده است.